

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 6/2017-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. apríla 2017 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Jany Baricovej a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Bytový podnik mesta Košice, s. r. o., Južné nábrežie 13, Košice, zastúpenej JUDr. Vladimírom Kucharčíkom, advokátom, Štefánikova 40, Košice, pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 7/2007 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti Bytový podnik mesta Košice, s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 7/2007 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice-okolie prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 7/2007 konal bez zbytočných prieťahov.

3. Obchodnej spoločnosti Bytový podnik mesta Košice, s. r. o., priznáva finančné zadost'učinenie v sume 200 € (slovom dvesto eur), ktoré je Okresný súd Košice-okolie p o v i n n ý zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice-okolie je p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti Bytový podnik mesta Košice, s. r. o., trovy právneho zastúpenia v sume 356,18 € (slovom tristošesťdesiatšesť eur a osemnásť centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. Vladimíra Kucharčíka, Štefánikova 40, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 6/2017-13 z 10. januára 2017 prijal na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti Bytový podnik mesta Košice, s. r. o., Južné nábrežie 13, Košice (ďalej len „sťažovateľka“), podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 7/2007 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že v napadnutom konaní vedenom okresným súdom, v ktorom je v procesnej pozícii žalobcu „o zaplatenie sumy 105,79 €“, dochádza k zbytočným prieťahom. Poukázala na to, že v predmetnej právnej veci Okresný súd Košice II vydal 21. januára 2003 platobný rozkaz sp. zn. 1 Ro 4975/99, proti ktorému bol podaný odpor, pričom vec bola zároveň prikázaná na konanie okresnému súdu pre vylúčenie sudcov Okresného súdu Košice II. Okresný súd rozhodol vo veci rozsudkom sp. zn. 16 C 7/2007

z 26. februára 2009, ktorý bol na základe odvolania žalovanej zrušený uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9 Co 10/2011 z 3. júla 2012 vo výroku, ktorým bolo žalobe vyhovené, a v rozsahu zrušenia bola vec vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Po opätovnom prerokovaní veci okresný súd na pojednávaní konanom 5. júna 2015 ústne vyhlásil rozsudok, avšak do podania sťažnosti nedoručil sťažovateľke jeho písomné vyhotovenie. Sťažovateľka podala 7. októbra 2015 na okresnom súde žiadosť o bezodkladné zaslanie písomného vyhotovenia rozsudku. Napriek uvedenému okresný súd písomné vyhotovenie rozsudku účastníkom konania nedoručil, preto sťažovateľka podala 11. februára 2016 sťažnosť predsedníčke okresného súdu. Uvedená sťažnosť sťažovateľky na prieťahy v konaní bola vyhodnotená ako dôvodná a podľa vyjadrenia predsedníčky okresného súdu zákonná sudkyňa bola oboznámená s obsahom sťažnosti a potrebou bezodkladného písomného vyhotovenia rozsudku. Napriek uvedenému nedošlo k doručeniu písomného vyhotovenia rozsudku, preto sťažovateľka doručila 23. júna 2016 okresnému súdu ďalšiu urgenciu, avšak ani na jej základe si okresný súd nesplnil povinnosť doručiť písomné vyhotovenie rozsudku.

Sťažovateľka zdôraznila, že od ústneho vyhlásenia predmetného rozsudku uplynul už viac ako rok, pričom po právnej a skutkovej stránke nejde o zložité rozhodnutie. Zároveň svojím správaním nijako neprispela k vzniku prieťahov.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že okresný súd v napadnutom konaní porušil jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, aby prikázal okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prieťahov a zaplatiť jej finančné zadosťučinenie v sume 2 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

Na výzvu ústavného súdu sa podaním sp. zn. 1 Spr V/99/17 zo 14. marca 2017 doručeným ústavnému súdu 20. marca 2017 vyjadrila k sťažnosti predsedníčka okresného súdu, v ktorom uviedla chronologický prehľad jednotlivých úkonov okresného súdu a „v období od februára 2009 do novembra 2009, od mája 2010 do mája 2011, od júla 2013 do marca 2015“ konštatovala jeho nečinnosť.

Predsedička okresného súdu vo vyjadrení okrem iného uviedla:

„Po podaní sťažnosti žalobcu na prieťahy v konaní dňa 11.2.2016, evidovanej pod Spr 10/16, vzhľadom na zistené obdobie nečinnosti súdu spočívajúce v nedoručení písomného vyhotovenia rozsudku zo dňa 5.6.2015, bola sťažnosť žalobcu na prieťahy v konaní dňa 10.3.2016 vyhodnotená ako dôvodná. Zákonná sudkyňa bola oboznámená s obsahom sťažnosti žalobcu a potrebou bezodkladného písomného vyhotovenia rozsudku. Nad ďalšou plynulosťou konania bol nariadený dohľad predsedníčky súdu a to každý mesiac s tým, že zákonnej sudkyňi bolo uložené každý mesiac podať k rukám predsedníčky súdu správu o vypracovaní resp. nevypracovaní písomného vyhotovenia rozsudku. Sťažnostný spis bol predložený dozornému úradníkovi tunajšieho súdu na sledovanie veci.

Písomné vypracovanie rozsudku bolo kancelárii senátu sudkyňou odovzdané na prepis dňa 9.3.2017. V rovnaký deň kancelária senátu rovnopisy rozsudku stranám sporu odoslala. Zákonná sudkyňa o predĺženie lehoty na písomné vyhotovenie rozsudku predsedníčku súdu nepožiadala a v danom období jej vo vyhotovení rozsudku nebránili žiadne subjektívne a ani objektívne okolnosti...

Vzhľadom na vyššie uvedené mám za to, že zistené prieťahy v konaní sú zbytočnými a subjektívnymi prieťahmi spôsobenými zákonnou sudkyňou.“

Predsedička okresného súdu zároveň vyslovila súhlas s upustením od ústneho pojednávania v konaní o prijatej sťažnosti v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

K vyjadreniu predsedníčky okresného súdu na základe výzvy ústavného súdu právny zástupca sťažovateľky stanovisko nezaujal a vo svojom podaní doručenom ústavnému súdu 30. marca 2017 vyslovil len súhlas s upustením od ústneho pojednávania v konaní o prijatej sťažnosti v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov. K porušeniu sťažovateľkou označeného práva malo dôjsť postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 17 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ktorý určuje, že súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb, ďalej

z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania (obdobne predtým § 6 a § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj s'ťažnosť s'ťažovateľky.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, kde je s'ťažovateľka žalobkyňou v konaní o zaplatenie sumy 105,79 € s príslušenstvom, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokovávanej veci.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie s'ťažovateľky ako účastníka tohto súdneho konania. Ústavný súd konštatuje, že nezistil závažné okolnosti na strane s'ťažovateľky, ktoré by relevantne prispeli k doterajšej dĺžke napadnutého konania.

3. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v doterajšom priebehu konania a zistil, že z vyjadrenia predsedníčky okresného súdu, chronologického prehľadu jednotlivých úkonov súdu a predloženého súdneho spisu vyplýva, že okresný súd bol v napadnutom konaní nečinný v období od februára 2009 do novembra 2009, od mája 2010 do mája 2011 a od júla 2013 do marca 2015. Zároveň sa nečinnosťou vyznačovalo aj obdobie od 5. júna 2015, keď bol na

pojednávani vyhlásený rozsudok, do 9. marca 2017, keď bolo písomné vyhotovenie rozsudku zaslané stranám sporu.

Na základe uvedených skutočností predstavuje celková doba nečinnosti okresného súdu približne 5 rokov a 2 mesiace.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti namietala predovšetkým obdobie nečinnosti okresného súdu od 5. júna 2015, teda od vyhlásenia rozsudku, keďže tento nebol písomne vyhotovený a doručený stranám sporu ani do podania sťažnosti ústavnému súdu v októbri 2016, a to napriek urgenciám zo strany sťažovateľky a jej sťažnosti adresovanej predsedníčke okresného súdu. Uvedená sťažnosť bola vyhodnotená ako dôvodná a predsedníčka okresného súdu vo svojej odpovedi z 10. marca 2016 sťažovateľku uistila, že zákonná sudkyňa bola oboznámená s obsahom sťažnosti a potrebou bezodkladného písomného vyhotovenia rozsudku. Zároveň bola sťažovateľka uistená, že nad ďalšou plynulosťou konania bude vykonávaný dohľad predsedníčkou súdu, a to každý mesiac. Napriek uvedeným skutočnostiam k písomnému vyhotoveniu a odoslaniu predmetného rozsudku došlo až po uplynutí jedného roka od vyhodnotenia sťažnosti sťažovateľky predsedníčkou okresného súdu.

V súvislosti s uvedeným ústavný súd zdôrazňuje, že podľa § 158 ods. 5 Občianskeho súdneho poriadku platného a účinného v čase vyhlásenia rozsudku okresného súdu mal byť rozsudok vyhotovený a odoslaný do 30 dní odo dňa jeho vyhlásenia, pričom predseda súdu môže rozhodnúť inak (lehotu predĺžiť) len zo závažných dôvodov, k čomu nedošlo. Povinnosť vyhotoviť a odoslať rozsudok v stanovenej lehote vyplýva aj z § 223 ods. 3 CSP účinného od 1. júla 2016.

Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti sťažovateľky uviedla, že zákonná sudkyňa nepožiadala o predĺženie lehoty na písomné vyhotovenie rozsudku a v príslušnom období jej v jeho vyhotovení nebránili žiadne subjektívne a ani objektívne okolnosti. Zároveň predsedníčka okresného súdu uznala, že v napadnutom konaní boli zákonnou sudkyňou spôsobené zbytočné priesťahy.

Vychádzajúc z týchto skutočností ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 7/2007 došlo k zbytočným priesťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označeného práva sťažovateľky, mu prikázal, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 7/2007 konal bez zbytočných priesťahov, pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľky právoplatne skončená.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka v sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 2 000 €, čo odôvodnila laxným prístupom okresného súdu, jeho ľahostajnosťou a neschopnosťou vyše roka vyhotoviť a doručiť vyhlásený rozsudok, pričom nešlo o zložitú vec. Sťažovateľka poukázala aj na pocit nedôvery v spravodlivosť a na jej snahu domôcť sa svojich práv niekoľkými žiadosťami o konanie súdu vo veci.

Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde (zaplatenie sumy približne 105 €), správanie sťažovateľky, ako aj všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd považoval priznanie sumy 200 € pre sťažovateľku v súlade s jej návrhom za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľky si uplatnil trovy konania, ktoré vyčíslil v celkovej sume 356,18 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

Sťažovateľkou uplatnená suma trov konania neprevyšuje sumu vypočítanú ústavným súdom, preto ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania v požadovanej sume.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. apríla 2017